

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 10

*Матеріали ІХ Всеукраїнської
науково-практичної конференції
“Становлення та розвиток української державності:
актуальні проблеми державного та регіонального управління
на сучасному етапі розвитку суспільства”,
м. Київ, МАУП, 14 листопада 2013 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2014

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 1 від 29.01.14)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
А. А. Ізнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
Ф. М. Медвідь, канд. філос. наук, проф.
О. В. Куроченко, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук, проф.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соціальних наук, проф.;
В. В. Утвенко, канд. іст. наук, доц.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук, проф.;
М. В. Чечетов, д-р наук держ. упр., проф.;
Н. П. Ярош, д-р наук держ. упр.

Видання здійснене в рамках проекту
“Наукові праці МАУП”

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] /
МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 10: Матеріали ІХ Всеукр. наук.-практ. конф. “Становлення та розвиток української державності: актуальні проблеми державного та регіонального управління на сучасному етапі розвитку суспільства”, м. Київ, 14 листоп. 2013 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голова) [та ін.]. — 2014. — 414 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано статті учасників науково-практичної конференції, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — становленню України як держави. Розглядається формування державності в Україні у різні періоди історії та в різних аспектах.

Для науковців і державних службовців, політиків і політологів, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і суспільства.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Мойсеєнко Є. П. Сутність політичної модернізації як суспільного явища 332	Грінчій П. С. Право інтелектуальної власності на комерційну таємницю 368
Олішевський А. С. Центральні органи виконавчої влади як складова державного управління в Україні..... 335	Плахотний С. В. Цифрове піратство в Україні 372
Поліщук М. Г. Захисник в адміністративному процесі під час розгляду справ з порушень правил дорожнього руху ... 339	Рибка О. М., Алжум Майсара Правовий позитивізм в умовах сучасного державного будівництва..... 378
Санченко С. П. Проблеми формування та практичної реалізації політики соціального захисту громадян у сучасній Україні 341	Рижих І. А., Пузько В. О. Природне право та ідеї демократії в сучасній Україні 381
Філіппов Р. В. Кадрова безпека в системі економічної безпеки підприємства..... 346	Савіцька Ю. В. Рівність, свобода і справедливість як базові засади правової держави в Україні 384
Цыро Н. А. Особенности эмоционального и интеллектуального менеджмента в государственной службе 350	Синельник Ю. Є. Сучасні підходи до формування системи регулювання інноваційного розвитку регіонів..... 388
Чорна М. Ф., Забара П. В., Закрасняний А. В. Конституція Пилипа Орлика в історії та теорії української державності..... 351	Содель Ю. В. Багатовекторність як оптимальна відповідь зовнішньої політики України на геополітичні виклики 393
Шестак М. Л. Держава як основний регулятор інвестиційної діяльності в Україні перехідного періоду..... 356	Тищенко А. А. Защита авторских прав на музыкальные произведения в Украине 396
Ясунік Л. І. Щодо розуміння поняття і мети державного управління 361	Ходарченко Б. Ю. Захист права інтелектуальної власності 399
Грицютенко Я. С., Щупак Я. О. Марксистська філософія права про становлення правової держави: історія і сучасність 365	Соркін Б. В. Демократизація системи державного управління в Україні: правовий та адміністративний аспекти 403
	Відомості про авторів..... 409

ЩОДО РОЗУМІННЯ ПОНЯТТЯ І МЕТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Становлення і розвиток української державності, вип. 10, с. 361–364

Реалізація соціальної сутності сучасної держави із забезпечення, гарантування та захисту прав й інтересів громадян, суспільних і державних інтересів потребує оптимального, своєчасного та достатнього державного управління в усіх сферах суспільних відносин. При цьому, система державного управління передбачає різні управлінські функції, методи та способи залежно від рівня та сфери управління, зберігаючи при цьому спільність і узгодженість своїх основних засад та концептуального розуміння сутності і значення державного управління. З огляду на це й вбачаються актуальними питання сучасного розуміння поняття та мети державного управління.

Незважаючи на значну кількість наукових публікацій з проблем державного управління, серед вчених все ще існують різні підходи до визначення сутності змісту державного управління. Так, в основному йдеться про так звані широкий і вузький підходи до розуміння державного управління. У широкому значенні державне управління визначається як практичний організуючий та регулюючий вплив держави на суспільну життєдіяльність людей з метою її упорядкування, збереження або

перетворення, що спирається на його владну силу [1, 38]. Вузький же підхід до визначення державного управління, як правило, зводиться до його визначення як виконавчо-розпорядчої діяльності органів виконавчої влади, що полягає у безпосередньому повсякденному й оперативному впливу на різноманітні суспільні відносини в країні [2, 213].

На нашу думку, з цього приводу слід враховувати таке. По-перше, державне управління не є винятковою прерогативою органів виконавчої влади, що уявляється нам надто обмеженим баченням реалій управлінських процесів, які відбуваються в державі. Поділ державної влади на відповідні гілки на сьогодні носить доволі умовний характер і прямо не пов'язаний із критерієм здійснення управлінської діяльності, у тому числі й з огляду на законодавчу неналежність до системи виконавчої влади Президента України, участь якого в державному управлінні не викликає заперечень. А по-друге, вбачається за можливе розглядати державне управління не лише як певну виконавчо-розпорядчу діяльність, а саме як комплексну систему впливу держави на визначену галузь суспільних відносин, що крім функціональної

складової включає в себе також й інституційну та нормативно-правову основи, які не мають штучно відокремлюватись від безпосередньо управлінської діяльності.

Отже, основними недоліками вужького підходу до розуміння державного управління виступає обмеження кола його суб'єктів лише органами виконавчої влади (та іншими державними органами в суто внутрішньоорганізаційному плані) та зведення до їхньої виконавчо-розпорядчої діяльності. Широкий же підхід до визначення державного управління охоплює загалом будь-який організаційно-регулюючий вплив держави, здійснюваний спеціально уповноваженими суб'єктами у нормативно визначеному порядку і спрямований на реалізацію функцій держави. Тут особливого значення набуває комплексний характер державного управління, адже максимально повно відображає складний багатоетапний процес організаційно-регулюючого впливу вищих, спеціалізованих і непрофільних державних органів у різних сферах.

Відносно внутрішнього змісту державного управління, як на нас, слід означити не стільки його підзаконний і виконавчо-розпорядчий, а дещо ширше — весь управлінський цикл, що передбачає ухвалення, виконання та контроль за виконанням нормативних й індивідуально-правових актів. Аналогічно до цього й В. Б. Авер'янов [3] також звертає увагу не тільки на розпорядчий, а й нормотворчий характер організаційно-владного впливу, а В. П. Пилипишин [4] відзначає правомочність суб'єктів державного управління видавати і реалізовувати

нормативно-правові акти, здійснювати охорону і нагляд за їх реалізацією. Сутність державного управління розкривається і в таких ознаках, як безперервність, планомірність і владний характер управлінської діяльності, її здійснення у правових рамках, що є необхідною умовою дієвості управлінського впливу. Крім безперервності, управлінський вплив також має характеризуватись і цілеспрямованістю, що виключає його формалізм і передбачає чітке спрямування на досягнення конкретно визначеної мети.

До ознак державного управління С. А. Федчишин на рівні з названими вище також відносить його врегульованість насамперед нормами адміністративного права, наявність спеціального державного апарату і підконтрольність [5]. Відзначимо, що управлінська діяльність регулюється нормами різних галузей права, а провідну роль у її правовому забезпеченні відіграє адміністративно-правове регулювання, позаяк упорядковує основний масив управлінських відносин. Можна погодитись і з такою ознакою державного управління, як наявність спеціального державного апарату, тобто цілісної системи суб'єктів державного управління, спеціально уповноважених державою реалізовувати її політику. З приводу ж підконтрольності управлінської діяльності зауважимо, що хоча вона є загальною ознакою в цілому будь-якої державної діяльності, всебічний контроль і нагляд за державним управлінням так само має вагоме значення в аспекті забезпечення правомірності, доцільності та результативності державно-владного впливу.

Отже, загальними ознаками державного управління є: державно-владний, організаційно-регулюючий характер; врегулювання адміністративно-правовими нормами; система спеціально уповноважених суб'єктів; безперервність, планомірність і цілеспрямованість; підконтрольність і піднаглядність.

Поза цим, одне з ключових місць у розумінні державного управління займає його мета, якою й визначається роль такої управлінської діяльності. Зазначимо, що мета державного управління за Т. Є. Кагановською полягає у збереженні, упорядкуванні та забезпеченні розвитку суспільних відносин [6]; за В. П. Пилипишиним — у задоволенні соціально-економічних, політичних та інших інтересів [4, 12]; за В. Б. Авер'яновим — у самому владно-організуючому впливі й забезпеченні належного виконання завдань державних органів [3] тощо. При цьому, вважаємо дещо некоректним визначати мету державного управління в упорядкуванні суспільних відносин, що характеризує внутрішній зміст, а не завдання управлінської діяльності. Так само не може визнаватись самоціллю владно-організуючий вплив, який є не метою державного управління, а інструментом її досягнення; належне виконання завдань державних органів теж не відповідає рівню мети державного управління, маючи більш широкий характер, ніж конкретні повноваження його суб'єктів.

Тут слід відзначити, що мета державного управління насамперед визначається соціальною сутністю держави, що згідно зі ст. 3 Конституції України від 28 червня 1996 р.

№ 254к/96-ВР [7] становить утвердження і забезпечення прав і свобод людини. Усе зазначене вимагає виконання державою низки внутрішніх і зовнішніх функцій в інтересах людини, суспільства та держави. Тому узагальнено кінцеву мету державного управління можна визначити як забезпечення прав та інтересів людини, суспільних і державних інтересів, а безпосередню мету — як реалізацію завдань та функцій держави.

Таким чином, підсумовуючи викладене, пропонуємо визначати державне управління як організаційно-регулюючий вплив спеціально уповноважених державних органів на суспільні відносини у нормативно визначеному порядку відповідно до завдань та функцій держави з метою забезпечення прав та інтересів людини, суспільних і державних інтересів.

Література

1. Атаманчук В. Г. Теория государственного управления: курс лекций / В. Г. Атаманчук. — М.: Юрид. лит., 1997. — 400 с.
2. Советское административное право: Учеб. / Под ред. П. Т. Василенкова. — М.: Юрид. лит., 1990. — 576 с.
3. Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч.: у 2 т. / Ред. кол.: В. Б. Авер'янов (голова). — Т. 1. Заг. част. — К.: Юрид. думка, 2004. — 584 с.
4. Пилипишин В. П. Поняття та основні риси державного управління / В. П. Пилипишин // Юрид. наука і практика. — 2011. — № 2. — С. 10–14.
5. Федчишин С. А. До визначення поняття “управління закордонними справами” (адміністративно-правовий аспект) / С. А. Федчишин // Держ. упр. та місцеве самоврядуван-

- ня: тези XII Міжнар. наук. конгр. (м. Харків, 29 берез. 2012 р.). — Х.: Магістр, 2012. — С. 149–151.
6. *Кагановська Т. Є.* Поняття та зміст державного управління / Т. Є. Кагановська // Вісн. Луганськ. держ. ун-ту внутр. справ імені Е. О. Дідоренка. — 2009. — № 2.
7. *Конституція* України: від 28.06.1996 р., № 254к/96-ВР // ВВР України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.